

slim
water
management

Houtskoolschets

Samenhangend voorstel borgen Slim WM

Datum	17 december 2025
Versie	v5
Status	DEFINITIEF

Colofon

Uitgegeven door	Programma Slim Watermanagement
Auteur	Kirsten van Dijk (Omgevingsmanager Slim WM)
Informatie	Bas de Jong (programmamanager Slim WM)
Datum	17 december 2025
Versie	v5
Status	DEFINITIEF

Versiebeheer

#	Datum	Toelichting
v1	21 augustus 2025	Concept voor eerste lezing petit comité.
v2	29 augustus 2025	Eerste reviewronde LDO en CT Slim WM op persoonlijke titel voor inzicht in: verwoord zoals bedoeld, denklijn logisch en herkenbaar, zaken vergeten en aanwezigheid grote missers en gevoeligheden.
v3	30 september 2025	Concept voor brede afstemming en review in de Slim WM-regio's om tot een goed afgestemd en bespreekbaar concept voor in het LDO Slim WM van december te kunnen komen.
v4	11 november 2025	Eindconcept voor bespreking en vaststelling in het LDO Slim WM van 11 december 2025.
v5	17 december 2025	Definitieve versie waarin de aanvullingen en opmerkingen van het LDO Slim WM van 11 december zijn verwerkt.

Inhoud

1	Houtskoolschets borgen Slim WM	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Opdracht	4
1.3	Denklijn borgen Slim WM	4
1.4	Hoofduitwerking	5
1.5	Ingroeifase	10
1.6	Acties	11

Bijlagen

Bijlage 1	Overzicht uitgangspunten	13
Bijlage 2	Overzicht gesproken personen	15
Bijlage 3	Overzicht landelijke gremia	16

1 Houtskoolschets borgen Slim WM

De Houtskoolschets borgen Slim WM beschrijft de denklijn en de hoofduitwerking voor het borgen van Slim WM vanaf 2028. Ook bevat de houtskoolschets de acties borgen voor de tweede planperiode (2022-2027). In de houtskoolschets staat wat regio-overstijgend (landelijk) wordt geborgd en wat de Slim WM-regio's zelf borgen. De houtskoolschets is een zelfbindend kader voor de waterschappen en Rijkswaterstaat. Op basis hiervan concretiseren en organiseren zij het borgen van Slim WM.

1.1 Inleiding

De instrumenten en werkwijze Slim WM hebben hun (meer)waarde in de praktijk bewezen. De mate van (meer)waarde verschilt per Slim WM-regio. Het programma Slim WM eindigt in december 2027. De waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) steunen dat Slim WM als programma eindigt maar willen de waarde van de werkwijze en samenwerking Slim WM behouden en borgen met hun reguliere werkwijze.

Omdat borgen veel onderlinge verwevenheid kent, is een samenhangende denklijn voor het borgen opgesteld. Het doel van deze denklijn is om de (meer)waarde van Slim WM op een efficiënte en kosteneffectieve manier te behouden, met ruimte voor verschillen ten behoeve van draagvlak.

1.2 Opdracht

Het landelijk directeurenoverleg (LDO) Slim WM heeft gevraagd om een samenhangend voorstel voor het borgen van Slim WM vanuit 'de bedoeling' van Slim WM. Het LDO heeft de bedoeling van Slim WM gekaderd als: *Gezamenlijk optimaliseren van het operationele waterbeheer om een crisissituatie door droogte of wateroverlast zo lang mogelijk uit te stellen.*

Het LDO Slim WM heeft ook gevraagd zoveel als mogelijk gebruik te maken van bestaande gremia (zie bijlage 3) en bestaande (bewezen) werkroutines. Deze wanneer noodzakelijk versterken zodat ze bruikbaar zijn voor Slim WM. Alleen iets extra's (nieuws) toevoegen wanneer dat noodzakelijk is en dat goed onderbouwen, zonder overmatige regio-overstijgende ambities. Ook is gevraagd om aandacht te hebben voor een evenwichtige verantwoordelijkheidsverdeling tussen waterschappen en Rijkswaterstaat en voor doorwerking van afspraken. Dan is de kans het grootst dat Slim WM duurzaam is te behouden.

Het LDO Slim WM heeft gevraagd om niet alleen bij henzelf input op te halen voor de Houtskoolschets borgen Slim WM, maar ook bij inhoudelijke adviseurs (zie bijlage 2).

1.3 Denklijn borgen Slim WM

Om 'de bedoeling' van Slim WM zeker te stellen, is het noodzakelijk de set redeneerlijnen Slim WM en de informatievoorziening Slim WM (IV Slim WM) te behouden. Deze worden erbij gepakt wanneer er meer of minder water is dan normaal en waterbeheerders elkaar nodig hebben om (grotere) problemen te voorkomen. Deze instrumenten Slim WM vormen dan ook de basis voor het borgen van Slim WM.

De denklijn gaat verder uit van het uitgangspunt: *'regionaal wat kan, alleen landelijk wat moet'*. Dan ligt het eigenaarschap dicht bij de uitvoeringspraktijk en is regionaal maatwerk mogelijk wat draagvlak en acceptatie vergroot.

Landelijk (regio-overstijgend) wordt alleen geborgd wanneer: 1) de Slim WM-regio's elkaar nodig hebben voor een resultaat, 2) het efficiënter of kosteneffectief is of 3) (bijna) alle waterbeheerders 'het willen'.

Om het samenspel van landelijke en regionale processen soepel te laten werken, worden afspraken gemaakt op *outcome*- of doelniveau inclusief afspraken over de doorwerking ervan. In bijlage 1 staan alle gehanteerde uitgangspunten.

1.4 Hoofduitwerking

De hoofduitwerking maakt de denklijn borgen Slim WM op hoofdlijnen concreet (het wat en wie). De hoofduitwerking heeft de focus op wat regio-overstijgend (landelijk) en wat regionaal wordt geborgd, inclusief verantwoordelijkheden. De hoofduitwerking is de basis voor de verder uitwerking van het borgen van Slim WM (het hoe) door de Slim WM-regio's en landelijke projecten Slim WM.

Set afgestemde redeneerlijnen Slim WM

De set afgestemde redeneerlijnen bestaat uit de regionale redeneerlijnen van de zes Slim WM-regio's en de redeneerlijn(en) voor het hoofdwatersysteem. Het borgen van de redeneerlijnen Slim WM gebeurt vooral regionaal. De redeneerlijn hoofdwatersysteem borgt Rijkswaterstaat (beheerder van het hoofdwatersysteem). De waterbeheerders in de Slim WM-regio's zorgen zelf voor het borgen van: het gebruik, het actueel houden, ontsluiten (via een regio-overstijgend informatieportaal) en het inhoudelijk afstemmen van de regionale redeneerlijnen. Het afstemmen is zowel binnen de eigen Slim WM-regio als met andere relevante Slim WM-regio's. Ook zorgen de waterbeheerders in een Slim WM-regio voor de formele vaststelling van de regionale redeneerlijn(en) en de doorwerking in hun regionale waterbeheerprogramma's en indien relevant waterakkoorden. Alleen het afgestemd houden van de set redeneerlijnen gebeurt regio-overstijgend (landelijk). Rijkswaterstaat houdt, als beheerder van het hoofdwatersysteem, de redeneerlijn(en) voor het hoofdwatersysteem actueel. De redeneerlijn hoofdwatersysteem verbindt de meeste redeneerlijnen met elkaar. Om die reden is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het afgestemd houden van de gehele set redeneerlijnen Slim WM.

Vanuit een gelijkwaardige verdeling van verantwoordelijkheden, ligt het dan voor de hand dat een waterschap het voortouw heeft voor een regionale redeneerlijn. Waar dat opportuun is. Dit waterschap zorgt voor het actueel houden, afstemmen en waar nodig, het (agenderen van het) formeel laten vaststellen van de regionale redeneerlijnen.

De redeneerlijnen Slim WM worden ontsloten via een regio-overstijgend informatieportaal dat onderdeel is van de IV Slim WM.

Besprek- en aandachtspunten redeneerlijnen

Een aantal leden van het LDO Slim WM heeft meegegeven dat de status van de redeneerlijnen Slim WM duidelijk moet zijn en niet ter discussie moet staan. De waterbeheerders in de Slim WM-regio's stellen de regionale redeneerlijnen vast en Rijkswaterstaat die voor het hoofdwatersysteem. Daarmee hebben de redeneerlijnen en de set als geheel voldoende status om niet ter discussie te staan. Vanuit het project IV Slim is meegegeven dat de afstemming tussen de regionaal beheerde redeneerlijnen en het landelijk beheerde IV-systeem goed geborgd moet zijn. Vastgestelde redeneerlijnen (regionaal) mogen geen informatievragen opleveren die IV Slim WM (landelijk) niet kan leveren. Andersom geldt ook dat de IV Slim WM geen zaken mag doorvoeren die effect hebben op het kunnen werken met de redeneerlijnen in een Slim WM-regio. De landelijke projecten IV Slim WM en Redeneerlijnen hebben in de ingroefase hier gezamenlijk aandacht voor.

In een Slim WM-regio is een zorg geuit hoe de redeneerlijnen zich tot elkaar verhouden bij verschil van inzicht. De redeneerlijnen Slim WM zijn gelijkwaardig; de één gaat niet boven de ander. Rijkswaterstaat kan wel zorgen voor een afgestemde set redeneerlijnen via de redeneerlijn(en) hoofdwatersysteem maar deze set niet als kader opleggen aan de waterschappen. Andersom bepalen de regionale redeneerlijnen Slim WM niet de inhoud van de redeneerlijn(en) hoofdwatersysteem. De behoefte is uitgesproken dat wanneer partijen het inhoudelijk niet eens kunnen worden, een gremium nodig is waar zij hun geschil kunnen voorleggen (escalatielijn).

Het LDO Slim WM heeft eerder aangegeven Slim WM niet bestuurlijk te willen maken omdat Slim WM operationeel en beleidsneutraal is en dat juist de kracht van Slim WM is. Voor het benutten van de Stuurgroep Management en Watercrises en Overstromingen (SMWO) is geen breed draagvlak omdat de SMWO zelf bestuurlijk is, crisismanagement verweven wordt met regulier beheer en de SMWO breder is dan waterbeheer. De SMWO is het echter enige bestaande gremium dat potentieel in aanmerking komt (zie bijlage 3).

In het LDO Slim WM van december 2025 is afgesproken om geen regulier overleg in te richten voor escalatie maar dit op ad-hoc basis te organiseren (indien nodig). Op procesniveau wordt vastgelegd hoe dat dan in zijn werk gaat. Een voorstel hiervoor wordt tijdens de ingroeifase opgesteld.

Informatievoorziening (IV) Slim WM

Voor de start van het project IV Slim WM is al afgesproken om het beheer van de IV Slim WM regio-overstijgend te borgen. Het gaat onder andere om het functioneel beheer (inclusief gebruikersondersteuning), het technisch- en applicatiebeheer en het beheer van integraties en koppelingen. De regionale zaken die nodig zijn voor een functionerend IV Slim WM worden regionaal geborgd. Dat betreft: de datalevering, gebruik IV Slim WM en dat de functionele wensen van een Slim WM-regio ophaalbaar zijn door de *product owner* (kernegebruiker) IV Slim WM.

Het organiseren van het beheer van de IV Slim WM maakt deel uit van de opdracht van het project IV Slim WM. Het beheer hangt namelijk af van de technische keuzes en de software die wordt gebruikt. Hiernaar loopt een verkenning.

Voor de sturing van de IV Slim WM is geen bestaand gremium dat benut kan worden door Slim WM. Dit betekent dat een nieuw gremium nodig is. Dit gremium bestaat minimaal uit twee functionarissen (één vanuit de waterschappen en één vanuit Rijkswaterstaat). De beheerder van de IV Slim WM heeft de

verantwoordelijkheid om de de stuurgroep bij elkaar te roepen, voor de verslaglegging te zorgen en het ophalen van de financiën voor de IV Slim WM.

Naar de eigenaar en het beheer van de IV Slim WM loopt een verkenning die in Q2 2026 adviezen oplevert. In de verkenning is ook aandacht voor de samenhang met de regionaal te borgen aspecten en de redeneerlijnen Slim WM. Het Regieteam IV Slim WM en de Stuurgroep IV Slim WM begeleiden dit traject.

Afspraken in Nationaal Waterprogramma

In het huidige Nationaal Waterprogramma (NWP) is de implementatie van Slim WM als mijlpaal opgenomen. Het is dus logisch om de vervolgspraken over het borgen van Slim WM ook in het NWP op te nemen. Het gaat om afspraken over het afgestemd houden van de set redeneerlijnen Slim WM en de regionale bijdragen daaraan en de IV Slim WM. De afspraken zijn op *outcome*- of doelniveau, in het beleidsdeel van het NWP (deel A) dat het beleidskader is voor zowel de waterschappen als Rijkswaterstaat. Dan hebben de waterbeheerders ruimte om op een voor hun passende wijze invulling te geven aan de uitvoering van de afspraken Slim WM.

Het NWP deel A is bindend voor het Rijk. Strikt genomen heeft deel A geen doorwerking naar de waterschappen. Dit betekent dat een afspraak nodig is dat de

waterschappen de NWP- afspraken Slim WM doorwerking geven in hun eigen regionale waterbeheerprogramma's. De lijn van de Unie van Waterschappen (Werkgroep- en Commissie watersystemen en Ledenvergadering) wordt benut om dit af te spreken. De doorwerking van de afspraken voor Rijkswaterstaat vindt plaats via deel B van het NWP (Beheer en uitvoering door Rijkswaterstaat).

Naam en logo Slim WM

Het logo (beeldmerk) Slim WM wordt niet behouden maar de naam Slim WM gekoppeld aan de instrumenten, wel. Dit voorkomt dat nieuwe onderscheidende naamgeving nodig is voor de instrumenten Slim WM. Redeneerlijnen en informatievoorziening zijn immers algemene begrippen. En het zorgt dat de samenhang van de instrumenten zichtbaar blijft.

Website Slim WM

De website van Slim WM heeft niet alleen een communicatieve functie over het programma Slim WM, maar ook een kennisfunctie. De informatie op de website is in de loop van vele jaren opgebouwd. Documenten en informatie staan overzichtelijk en in samenhang op één centrale plek en zijn laagdrempelig beschikbaar. De website faciliteert onder andere dat iedereen met dezelfde versie brondocumenten werkt. Maar vervult ook een functie als naslagwerk en bron van historische kennis.

Inhoudelijk adviseurs benadrukken dat het belangrijk is om één centrale plek te hebben waar documenten worden beheerd. Anders is het risico groot dat verschillende versies in omloop raken. Dit is met name van belang voor de redeneerlijnen van Slim WM. Deze worden door verschillende waterbeheerders gebruikt en zorgen voor eenduidigheid in handelen. Omdat de redeneerlijnen Slim WM nauw samenhangen met de IV Slim WM, is een functionele wens voor de IV Slim WM om de set afgestemde set redeneerlijnen te ontsluiten via de IV Slim WM. Eventueel andere documenten die qua inhoud of functie daar logisch bij aansluiten, krijgen ook een plek krijgen in de IV Slim WM (informatieportaal). Denk dan bijvoorbeeld aan de *infographics* Slim WM.

Het LDO Slim WM heeft in december 2025 aangegeven de centrale kennis- en archieffunctie van de website te willen behouden en gevraagd om deze functie van de website regio-overstijgend te borgen. Het LDO Slim WM wil dat dit op een pragmatische en overzichtelijke wijze gebeurt. De ingroefase wordt benut om te onderzoeken wat te behouden van de huidige website en waar dat deel het best ondergebracht kan worden.

Overige instrumenten en samenwerking Slim WM

De overige instrumenten en samenwerking Slim WM is een vrije keuze voor de Slim WM-regio's. De waterbeheerders in een Slim WM-regio beslissen gezamenlijk wat ze nog meer willen borgen van Slim WM en met welke ambitie. En ze zorgen voor de organisatie en financiering ervan.

Slim WM onderdeel	Regio-overstijgend borgen	Regionaal borgen
Set afgestemde redeneerlijnen	Landelijk afgestemd houden, archiveren & ontsluiten gehele set (via IV Slim WM).	Noodzakelijk om regionaal te borgen: • Gebruik en actueel houden van de regionale redeneerlijnen (incl. afstemming en vaststelling). • Regionale raakvlakken afgestemd houden met de relevante Slim WM-regio's. • Doorwerking en status geven in regionale plannen.

Slim WM onderdeel	Regio-overstijgend borgen	Regionaal borgen
IV Slim WM	Functioneel beheer en technisch- en applicatie beheer.	Noodzakelijk om regionaal te borgen: • Data leveren. • Gebruik IV Slim WM. • Regionale gebruikerswensen zijn ophaalbaar.
IV/ICT tools zoals: - Watervraag-prognosetool - Grondwater-instrument	Eventueel als special (facultatieve afname) in de IV Slim WM.	Zie IV Slim WM.
<i>Infographic</i>	Niet	Naar behoefte / vrije keuze
Systeemanalyse	Niet	Naar behoefte / vrije keuze
<i>Serious game</i>	Niet	Naar behoefte / vrije keuze
Regiodag / kennisdag	Niet	Naar behoefte / vrije keuze
Website Slim WM	Kennis- en archieffunctie.	Niet
Regio-overstijgend kennis delen.	Niet	Naar behoefte / vrije keuze

Tabel 1 Overzicht wat regio-overstijgend en wat regionaal borgen

Regio-overstijgend 'leren van elkaar'

Verschillende leden van het LDO Slim WM hebben aangegeven dat ook het regio-overstijgende netwerk van 'kennis delen' en 'leren van elkaar' een belangrijke meerwaarde is van het programma Slim WM. De ervaring is ook dat dit snel wegvalt wanneer het niet actief wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

Wanneer Slim WM vooral regionaal binnen de Slim WM-regio's wordt geborgd, met ruimte voor eigen keuzes en ambities, bestaat het risico dat het regio-overstijgende kennis delen en leren, niet wordt vormgegeven. Het regio-overstijgend kennis delen en leren verloopt dan alleen via het afgestemd houden van de redeneerlijnen.

In het LDO Slim WM van december 2025 is hier over gesproken. Het LDO Slim WM onderschrijft het belang van regio-overstijgend kennisdelen en leren van elkaar. Dit initiatief moet echter vanuit de Slim WM-regio's zelf komen. De waterbeheerders binnen een regio bepalen op basis van hun eigen behoeften hoe zij het leren van elkaar -ook regio-overstijgend- vormgeven en organiseren.

Structureel extra middelen IV Slim WM (uitbestedingsbudget al geregeld)

Voor het beheer van de IV Slim WM zijn structureel extra middelen nodig. Voor aanvang van de realisatiefase van de IV Slim WM zijn afspraken gemaakt over de beheerkosten van de IV Slim WM vanaf 2028. In een SOK IV Slim WM is vastgelegd, dat voor het beheer van de IV Slim WM een taakstellend budget van 500 k€ per jaar (prijsspeil 2021, inclusief BTW) beschikbaar komt. De waterschappen en Rijkswaterstaat leveren ieder de helft. De bijdrage van de waterschappen verloopt via de begroting van het Waterschapshuis. De bijdrage van Rijkswaterstaat (250 k€/jaar) is georganiseerd met de Voorjaarsnota 2024.

Of het afgesproken bedrag voldoende is om ook de voor het beheer extra benodigde capaciteit van de waterbeheerders te bekostigen, brengt het project IV Slim WM in beeld. Het resultaat wordt Q2 2026 verwacht. Wanneer extra middelen nodig zijn, gaan hierover aanvullende afspraken gemaakt worden. Het Regieteam IV Slim WM en de Stuurgroep IV Slim WM begeleiden dit.

Structureel extra benodigde middelen regio-overstijgende zaken (nog te regelen)

De structureel extra benodigde middelen voor de regio-overstijgende borging, worden afgesproken tussen de Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat. Zij zijn dan verantwoordelijk voor het organiseren van de afgesproken middelen. Het gaat

onder andere om middelen voor: het afgestemd houden van de set redeneerlijnen Slim WM, de eventuele extra's voor het beheer van de IV Slim WM (zie alinea hiervoor) en de kennis- en archief functie van de website Slim WM. Om hoeveel middelen het gaat, is nu nog niet te zeggen. Voor de IV Slim WM is dit Q2 2026 in beeld voor de redeneerlijnen Q1 2026.

Het LDO Slim WM heeft eerder al de voorkeur uitgesproken om de afspraken over de regio-overstijgende middelen met een addendum bij de huidige SOK IV Slim WM te willen afspreken. Dit om te voorkomen dat al afgesproken zaken weer ter discussie kunnen worden gesteld. De SOK IV Slim WM is -ondanks dat de wil er is- nog niet ondertekend. De Unie van Waterschappen heeft aangegeven dat de huidige SOK IV Slim WM in ieder geval gecheckt moet worden op actualiteit. Ook geven zij aan dat wanneer de SOK IV Slim WM breder wordt benut, dit tot uiting moet komen in de titel, inleiding en de afgesproken *governance*.

Voor de extra middelen is commitment van de waterschappen nodig. Deze wordt via dezelfde route opgehaald als die voor de SOK IV Slim WM is doorlopen; werkgroep watersystemen (WWS), commissie watersystemen (CWS) en de algemene ledenvergadering (LV).

In het LDO Slim WM van december 2025 is gesproken over het maken van aanvullende afspraken. Het LDO Slim WM vraagt zich af of een addendum op een niet getekende SOK wel kan en bevestigt geen zaken opnieuw te willen doen. Een geactualiseerde SOK is nodig. Vanuit de waterschappen wordt meegegeven om in de afstemming via de Unie van waterschappen de focus te leggen op de aanvulling en dat deze samen met de al gemaakt afspraken over de IV Slim WM in een geactualiseerde SOK komen. Het opstellen en laten ondertekenen van de SOK wordt als onderdeel van het programma Slim WM opgepakt.

Incidenteel extra benodigde middelen regio-overstijgende zaken (nog te regelen)

De incidentele extra benodigde middelen voor regio-overstijgende zaken Slim WM, organiseren de waterbeheerders op het moment dat de behoefte zich voordoet. Er is geen bestaand gremium waar dit geagendeerd kan worden. Dit betekent dat de waterbeheerders zelf ad-hoc een overleg moeten organiseren. De waterbeheerder die een voorstel heeft, neemt initiatief tot het bij elkaar roepen van alle relevante partijen en het organiseren van de financiën. Dat vergt wel inspanning van die partij. Om die reden is verkend of er draagvlak is voor een regulier overleg Slim WM.

De Unie van Waterschappen is voorstander dat ook na afloop van het programma Slim WM een gremium is met mandaat, waar zaken afgesproken en inhoudelijke verschillen van inzicht besproken kunnen worden. Met de SOK Slim WM zou het mandaat voor de daarin opgenomen middelen geregeld kunnen worden.

In het LDO Slim WM van december 2025 is gesproken over het wel of niet organiseren van een overleg Slim WM. Daar is afgesproken om geen regulier overleg in te richten maar dit op ad-hoc basis te organiseren (indien nodig). Op procesniveau wordt vastgelegd hoe dat dan in zijn werk gaat. Een voorstel hiervoor wordt tijdens de ingroeifase opgesteld.

Extra benodigde middelen regionaal (nog te regelen)

De waterbeheerders in de Slim WM-regio's organiseren en bekostigen het regionaal borgen van Slim WM zelf; zowel het noodzakelijke deel voor de redeneerlijnen en de IV Slim WM als het vrije keuze deel. Binnen de meeste Slim WM-regio's wordt hier al over nagedacht en gesprekken gevoerd en soms zelfs al afspraken gemaakt.

Een eerste beeld van de regionale ambities (5 juni 2025) staat in de tabel hieronder. Besluiten hierover zijn nog niet genomen en wijzigingen kunnen optreden. Voor de *infographics* Slim WM is afgesproken dat alleen gestart wordt wanneer de waterbeheerders hebben aangegeven de *infographic* in beheer te nemen. Waar een

? staat in de tabel is wel aangegeven dat er behoefte is aan een *infographic* maar nog geen start gemaakt.

Onderwerp	ZN	RMM	VZM	ZON	IJG	WMCN	ARK / NZK	RG
Systeemanalyse	Zo nodig	Ja	Ja	Zo nodig	Ja	Ja	Ja	Ja
Overleg Slim WM	Zo nodig	Ja	Ja	Niet	Niet	Deels	Ja	Deels
Regiodagen	Zo nodig	Zo nodig	Zo nodig	Niet	Niet	Ja ¹	Ja	Ja
<i>Infographic</i>	Zo nodig	Ja	?	?	?	?	Ja	Ja
<i>Serious game</i>	Zo nodig	Niet	Niet	Niet	Niet	Ja	Ja	Niet, wel oefenscenario

Tabel 2 Overzicht eerste beeld ambities Slim WM-regio's

1.5 Ingroeifase

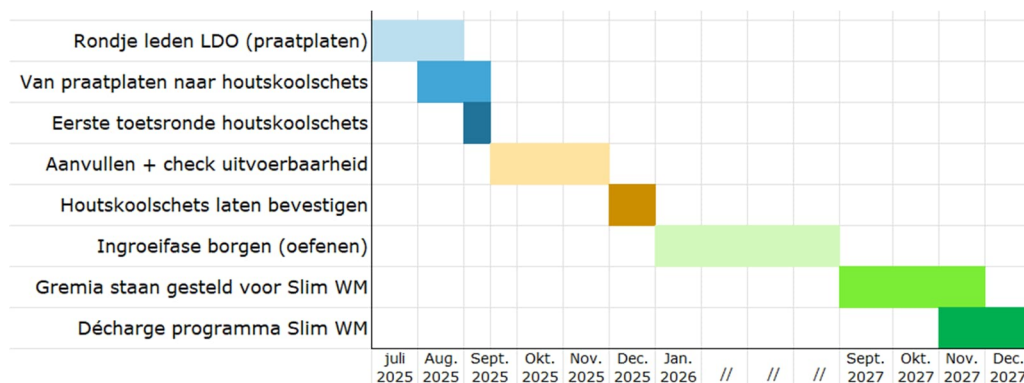
De denklijn en hoofduitwerking van de Houtskoolschets borgen Slim WM gaan de waterbeheerders binnen de programmaperiode Slim WM regionaal verder uitwerken (concretiseren). Ook gaan zij de uitwerking dan in de praktijk testen (onderzoeken of het kan) en verbeteren. Die periode wordt ook benut om te onderzoeken welke reguliere bestaande regionale gremia en processen er zijn en hoe deze zijn te benutten voor het borgen van Slim WM en welke eventuele versterking nodig. De regio-overstijgende borging wordt binnen de landelijke projecten verder uitgewerkt (redeneerlijnen, IV Slim WM en communicatie).

Er is gekozen voor een relatief lange ingroeifase van januari 2026 tot en met september 2027. De ingroeifase markeert de overgang van programma naar reguliere werkwijze. Na de ingroeifase volgt een korte afrondingsperiode met formele overdracht aan de partijen die Slim WM in hun reguliere werkwijze opnemen en décharge van het programma Slim WM eind december 2027.

Het LDO Slim WM is eigenaar van de ingroeifase. Concreet betekent dit dat het LDO Slim WM verantwoordelijk is voor het eindresultaat en taken heeft als: verwachtingen managen, communicatie, voortgang bewaken, coördineren en risico's beheersen. De leden van het LDO Slim WM nemen het eigenaarschap op zich om te zorgen dat het 'regionale huiswerk borgen' door de waterbeheerders in hun Slim WM-regio's wordt opgepakt. Een Rijkswaterstaat lid van het LDO doet dat voor het regio-overstijgende 'Rijkswaterstaat huiswerk'.

Het landelijk programmateam Slim WM monitort de voortgang en of voldoende middelen (financiën en capaciteit) beschikbaar komen om het gezamenlijk afgesproken resultaat voor de redeneerlijnen en IV Slim WM te kunnen waarmaken. Na het vaststellen van de houtskoolschets wordt voor het monitoren een plan opgesteld. Dit plan besteedt ook aandacht aan het doel van de monitoring, wat de criteria zijn en wanneer het borgen goed genoeg is georganiseerd (geslaagd is). Ook zal nagedacht worden over mogelijkheden voor monitoring van Slim WM na 2027. Dit is afhankelijk van de behoefte.

¹ Landelijke netwerkdag operationeel waterbeheer.

Figuur 1 Hoofddiagram planning borgen Slim WM

1.6 Acties

Hieronder staat een overzicht van de acties die logisch volgen uit het uitwerkingsvoorstel voor het borgen van Slim WM met waar mogelijk al een voorstel voor de actiehouder.

#	Omschrijving actie	Voorstel actiehouder
1	Besprekonderwerpen Houtskoolschets borgen in samenhang agenderen in het LDO Slim WM van december. 1. In samenhang ontsluiten van de historische kennis Slim WM (kennisfunctie website) 2. Behoeftte aan borgen regio-overstijgende kennis delen en leren van elkaar (breder dan redeneerlijnen). 3. Heroverwegen aanvullende afspraken via addendum SOK IV Slim WM of via nieuwe SOK Slim WM. 4. Behoeftte aan een landelijk gremium Slim WM met mandaat waar zaken afgesproken en inhoudelijke geschillen besproken kunnen worden. 5. Escalatielijnd redeneerlijnen. Actie is uitgevoerd met de bespreking van deze onderwerpen in het LDO Slim WM van 11 december 2025. De houtskoolschets is aan het resultaat van de bespreking aangepast.	Programmamanager Slim WM Actie is uitgevoerd.
2	Tekstvoorstellen voor het NWP (beleidsdeel en beheerdeel) opstellen, afstemmen en aanleveren aan het NWP-team inclusief tekst voor doorwerking om te bespreken met de Unie van Waterschappen (via de route WWS en CWS).	Programmamanager Slim WM
3	Monitoringsplan (proces, samenwerking en effect) opstellen en uitvoeren om in de ingroeifase de voortgang van het borgen te kunnen volgen en het LDO Slim WM periodiek kunnen informeren. Onderdeel is ook inzicht verkrijgen of de verschillende partijen de benodigde en/of afgesproken middelen geregeld hebben.	Landelijk programmteam Slim WM
4	Met relevante landelijke RWS-onderdelen (WVL, VWM, WMCN, LCW/LCO) kansen en risico's afgestemd houden en ontsluiten redeneerlijnen Slim WM doorleven inclusief proces, rollen en benodigde extra tijd en 'Wie neemt het besluit dat we het zo gaan doen'.	Een LDO lid afkomstig van RWS
5	De Slim WM-regio's organiseren met bestaande gremia en hun eigen regionale processen het borgen van Slim WM en oefenen deze tijdens de ingroeifase. Voor het regionaal deel van de set afgestemde redeneerlijnen Slim WM doen zij dit onder begeleiding van het kernteam afgestemde redeneerlijnen.	De waterbeheerders in de Slim WM-regio's
6	Zorgen voor een (addendum op de) SOK (IV Slim WM) om de benodigde middelen (capaciteit en financiën) voor het borgen van	Nog af te spreken

	Slim WM mee af te spreken incl. zorgen dat deze de besluitvorming (Rijkswaterstaat en Unie van Waterschappen) in gaat.	
7	Zorgen voor een verdere uitwerking van het in samenhang borgen van de redeneerlijnen Slim WM ook in relatie tot het project IV Slim WM.	Kernteam afgestemde redeneerlijnen

Bijlage 1 Overzicht uitgangspunten

Overzicht uitgangspunten voor het borgen van Slim WM

Tien punten voor borgen van Slim WM (LDO 7 mei 2025)

1. Werk vanuit de bedoeling. Start bij het doel dat we willen borgen. Dat is: 'Op tactisch niveau streven we ernaar om het samenhangend watersysteem zo goed mogelijk te benutten via operationeel waterbeheer, met als doel een mogelijke calamiteit zo lang mogelijk uit te stellen'. Gekeken zal worden of de (meer)waarde van de bedoeling van Slim WM nog concreter in beeld is te brengen met een test/simulatie. Denk bijvoorbeeld aan: % waterwinst, aantal opschalingen dat is voorkomen, vertraging van de verzilting etc.
2. De uitgangspunten voor het borgen Slim WM zijn:
 - o Regionaal wat kan, alleen landelijk wat moet.
 - o Zo veel als mogelijk in bestaande structuren, gremia en werkwijze.
 - o Deze wanneer noodzakelijk versterken (met beperkte capaciteit) zodat ze bruikbaar zijn (worden en blijven) voor Slim WM.
3. Wat is de ambitie? Wanneer doen we het goed (genoeg)? Wanneer is Slim WM goed genoeg geborgd? Bij de LDO-directeuren hier inzichten/beelden over ophalen.
4. Hoe behouden we dat de mensen elkaar snel blijven vinden, een gedeeld beeld hebben over de inhoud, elkaars taal spreken etc.
5. Welke Slim WM instrumenten hebben we dan nodig? In ieder geval afgestemde redenerlijnen en IV Slim WM.
6. Hoe laten we het geheel (samen)werken? Welke mate van centrale regie nodig voor welk risico afdekken of welk resultaat neerzetten?
7. Welke bestaande structuren, gremia en werkwijzen (regionaal en landelijk) zijn (in potentie) te benutten?
8. Hoe werken die structuren, gremia en werkwijzen nu? Volstaat dat of niet (ligt er een opgave)?
9. Wat is de opgave (eenmalige inspanning en regulier) om de bestaande structuren en werkwijzen te kunnen (laten) benutten? Opgave voor elke Slim WM-regio individueel en de gezamenlijke opgave.
10. Welke zaken blijven er over die niet in bestaande structuren zijn in te passen? Wat is hiervoor mogelijk?

Overzicht van de uitgangspunten voor de tweede planperiode. De uitgangspunten staan in willekeurige volgorde.

1. De aansturing van de samenwerking tijdens de uitvoering van Slim Watermanagement 2.0 is effectief en efficiënt.
2. Regionaal wat kan en regio-overstijgend (landelijk) wat moet.
3. Uitgaand van de behoeften van de praktijk (uitvoerende partijen voelen zich gehoord).
4. Voldoende slagkracht om gevraagde producten te kunnen (laten) realiseren. Zo klein mogelijke structuur, maar zo groot als nodig.
5. Een escalatielijns is ingericht voor situaties waarin een beleidsaanpassing nodig is en/of de samenwerking stagneert.
6. Geen wijziging in de verantwoordelijkheidsverdeling in het waterbeheer. De waterschappen blijven verantwoordelijk voor hun eigen regionale watersystemen en het regionaal waterbeleid, Rijkswaterstaat voor het hoofdwatersysteem, DGWB voor het nationaal waterbeleid en de minister IenW heeft de algehele systeemverantwoordelijkheid.

7. Geen dubbele sturing.
8. In tijden van een crisis (droogte, hoogwater etc.) gaat sturing via de crisiskolom, waarbij het mandaat LCW en LCO niet verandert. De governance Slim Watermanagement 2.0 heeft dan geen sturende rol en volgt de sturing van het MTW op basis van de adviezen van de LCW/LCO.
9. Slim Watermanagement 2.0 vindt plaats binnen het vigerende beleid (regionaal en nationaal). Als er tijdens de uitvoering aspecten naar voren komen die vragen om een aanpassing van het beleid, dan worden deze elders, in reguliere gremia, geagendeerd, zoals het Bestuurlijk Platform Zoetwater of het bestuurlijk overleg RWS-UvW
10. Iedereen die nodig is voor het uitvoeren van Slim Watermanagement 2.0 verbindt zich aan Slim Watermanagement 2.0 vanuit een gedeelde visie op de samenwerking en de hoofdlijnen van de aanpak. De waterbeheerders organiseren zelf voldoende en de juiste capaciteit om Slim Watermanagement 2.0 mee uit te (blijven) voeren.
11. Het beheer en onderhoud van het te ontwikkelen landsdekkend informatiesysteem is vooraf georganiseerd en geborgd. Anders bestaat het risico dat iets wordt ontwikkeld dat niet 'in de lucht' te houden is.
12. De afstemming met andere programma's, zoals IRM en IJsselmeer, vormt een belangrijke randvoorwaarde bij het uitwerken van de governance, ook als het buiten de directe scope valt. Dit geldt ook voor grondwater, wat een eigen proces zal vergen maar wel in samenhang moet worden benaderd.
13. Wanneer waterbeheerders informatie delen, dan voldoet de te delen realtime data aan de FAIR-principes. Welke realtime data nodig is op regionale schaal of regio-overstijgende schaal wordt bepaald door de waterbeheerders die de ontwikkeling van een informatiescherm aansturen. De FAIR-principes zijn internationale richtlijnen waarvan in het Bestuursakkoord Water is afgesproken deze te (gaan) hanteren. FAIR is een acroniem voor: Findable – vindbaar, Accessible – toegankelijk, Interoperable – uitwisselbaar, Reusable – herbruikbaar. De inwinning van de data vindt plaats door de waterbeheerders (of andere partijen) zelf.

Bijlage 2 Overzicht gesproken personen

Overzicht gesproken personen

In verband met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn alleen de directeuren (en hoger) bij naam genoemd. Van de overige personen is alleen hun rol benoemd.

Naam / rol en organisatie	Slim WM-regio	Datum gesprek
Iris Reuselaars, RWS VWM	WMCN	3 juli 2025
Leo Smit, waterschap Aa en Maas	Zuid-Nederland	7 juli 2025
Kernteam afgestemde redeneerlijnen	alle	8 juli 2025
Afdelingshoofd, RWS WVL	-	8 juli 2025
Topadviseur RWS WVL	-	9 juli 2025
Eline Huiting, waterschap Zuiderzeeland Medewerker, waterschap Zuiderzeeland Medewerker, RWS MN	IJsselmeergebied	9 juli 2025
Bregje van Beekvelt, RWS WNN	ARK/NZK	10 juli 2025
Roland Vissers, waterschap Hollandse Delta	RMM/VZM	14 juli 2025
Richard Andringa, waterschap Vechtstromen	ZON	16 juli 2025
Valéry Hunnik, waterschap Rivierenland Medewerker, waterschap rivierenland	RG	17 juli 2025
Voormalig voorzitter LCW en LCO	-	28 juli 2025 22 sept. 2025
Voorzitter LCW en LCO	-	28 juli 2025
Projectleider afgestemde redeneerlijnen	-	29 juli 2025 27 augustus 2025
Summer Sneak preview borgen voor de Slim WM-regio's	IJG, ZN, WMCN, ARK/NZK, RMM	31 juli 2025
Sr. Adviseur zoetwaterbeleid, RWS WVL	-	5 augustus 2025
Voorzitter LCW en LCO	-	11 augustus 2025
Landelijk programmateam Slim WM	-	12 augustus 2025
Adviseur crisisbeheersing	ARK/NZK	14 augustus 2025
Programmamanagers SMWO	WMCN	18 augustus 2025
RWS-programmateam NWP	-	21 augustus 2025
Projectmanager IV Slim WM	-	27 augustus 2025
Katja Portegies, RWS WVL, voorzitter LDO		28 augustus 2025
Coördinatieteam Slim WM (werksessie jaarplan)	alle	19 sept. 2025

Bijlage 3 Overzicht landelijke gremia

Overzicht landelijke gremia (overheid) in beeld voor borgen Slim WM

Het landelijk directeurenoverleg Slim WM heeft gevraagd om zo veel als mogelijk gebruik te maken van bestaande structuren, gremia en werkwijzen om dubbele sturing te voorkomen. Hieronder staat de groslijst aan mogelijke landelijke gremia die in beeld zijn voor het borgen van het landelijk (regio-overstijgend) deel van Slim WM. Met gremium wordt een formeel orgaan, verband, commissie etc. (verzameling mensen) bedoeld binnen een grotere organisatie/entiteit dat opgericht voor een specifiek doel, taak of onderwerp. Het gaat om overheidspartijen met een landelijke werkingssfeer waterbeheer.

Landelijk gremium	Korte toelichting	Potentieel
Stuurgroep management en watercrises en overstromingen (SMWO)	Bestuurlijk netwerk op het gebied van voorbereiding op watercrises. De SMWO zorgt voor de verbinding tussen de verschillende crisispartners in de watersector en de algemene crisisorganisatie. De SMWO (of groepen daaronder) stelt o.a. crisisdocumenten vast.	In de SMWO hebben bestuurders/vertegenwoordigers zitting van o.a.: de waterschappen, Rijkswaterstaat, veiligheidsregio's, defensie, DG Water en Bodem en het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum in Nederland. Het SMWO kent een voorbereidingsstructuur met een directeurenoverleg en een coördinatiegroep (beiden ambtelijk). De focus ligt volledig op crisismanagement. Een belangrijk deel van partijen heeft geen kennis van of betrokkenheid bij watermanagement. De SMWO zou in aanmerking kunnen komen om de set afgestemde redeneerlijnen bestuurlijk te bevestigen (indien gewenst/noodzakelijk en zij dat willen). Zij bevestigen: 'Ja, deze set is goed voor BV Nederland en sluit goed aan op de crisisdocumenten (waterkolom en algemene kolom) en andersom'. NOOT: De set redeneerlijnen zelf is geen crisisdocument maar wel een document dat er tijdens een crisis wordt bij gepakt.
Landelijke coördinatiecommissie waterverdeling (WMCN-LCW)	Bovenregionale samenwerking bij droogte. Coördineert, informeert en adviseert over de verdeling van het beschikbare water in Nederland bij (dreigende) droogte. Zorgt voor duidelijke en betrouwbare informatie over de droogtesituatie en te nemen maatregelen. De LCW wordt actief wanneer bovenregionale afstemming nodig is (hoeft dan niet al een crisis te zijn) en heeft het Watermanagement-centrum Nederland (WMCN) als thuisbasis.	Bovenregionale samenwerking waterschappen, Rijkswaterstaat en andere partners. Is gebruiker van de set afgestemde redeneerlijnen en heeft inhoudelijke kennis en een landelijk netwerk droogte. Kan de kwaliteit en uitvoerbaarheid van de redeneerlijnen toetsen voor droogte (kwaliteit). Kan de set redeneerlijnen (helpen) afgestemd houden als onderdeel van het 'koude fase werk'. Het afgestemd houden van de set lift mee met het beheer van de LCW-documenten (incl. laten bevestigen door de SMWO).
Landelijke coördinatiecommissie overstromingsdreiging (LCO-WMCN)	Coördineert, waarschuwt en adviseert bij hoogwater situaties en overstromingsdreiging vanuit het hoofdwatersysteem. Zorgt bij grootschalig wateroverlast voor landelijke beeldvorming en afstemming (wanneer daar behoefte aan is). Zorgt voor duidelijke en betrouwbare informatie over de situatie en te nemen maatregelen. De LCO wordt actief wanneer daar aanleiding toe is en heeft het WMCN als thuisbasis.	Bovenregionale samenwerking waterschappen, Rijkswaterstaat en andere partners. Focus op hoogwater situaties en overstromingsdreiging vanuit het hoofdwatersysteem en wanneer de behoefte er is ook grootschalige wateroverlast. Geen gebruiker van de set afgestemde redeneerlijnen. Dit komt vooral omdat er (nog) geen redeneerlijn wateroverlast

		hoofdwatersysteem is. Wateroverlast is vaak regionaal. De opschaling loopt vaak via de algemene crisiskolom.
Het Waterschapshuis (hWh)	Regie- en uitvoeringsorganisatie van de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Het Waterschapshuis ondersteunt de waterschappen met: kennisontwikkeling, kennisdelen, efficiënter werken, beheer van ICT, digitale transformatie en gezamenlijke projecten.	Heeft IV/ICT kennis, ervaring met beheer en gebruikers(wensen). Kan delen van het beheer van de IV Slim WM op zich nemen. Na de zomer gaat naar het beheer van de IV Slim WM een verkenning gestart worden.
Informatiehuis Water (IHW)	Programma waarin de waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat samenwerken aan uniforme, toegankelijke en bruikbare informatie over water (verzamelen, beheren en beschikbaar te stellen). Het IHW beheert de Aquo-standaard, die de uitwisseling van waterdata tussen verschillende partijen vereenvoudigt en portalen zoals het Waterkwaliteitsportaal en het Waterveiligheidsportaal om informatie te bundelen en beschikbaar te stellen.	Heeft IV/ICT kennis, ervaring met beheer (standaarden en portalen) en gebruikers(wensen). Kan delen van het beheer van de IV Slim WM op zich nemen. Met name kwaliteitsborging en beheer van de Slim WM API lijkt logisch. Na de zomer gaat naar het beheer van de IV Slim WM een verkenning gestart worden.
Rijkswaterstaat (RWS) ²	Rijkswaterstaat beheert het hoofdwatersysteem incl. de benodigde samenwerking met de waterschappen en ontwikkeling en beheer van de benodigde ICT/IV ondersteuning voor informatieproducten.	IV Slim WM: Heeft IV/ICT kennis, ervaring met beheer en gebruikers(wensen). Kan delen van het beheer van de IV Slim WM op zich nemen. Wanneer de bouwblokken OWB, IWP en Waterinfo hergebruikt worden voor de IV Slim WM, is het logisch het technisch en applicatiebeheer bij RWS neer te leggen. Logisch om dan het functioneel beheer bij hWh neer te leggen. Na de zomer gaat naar het beheer van de IV Slim WM een verkenning gestart worden. Redeneerlijnen: Is 'eigenaar' van de redeneerlijn hoofdwatersysteem. Deze heeft een coördinerende functie naar de regionale redeneerlijnen. Heeft landelijk overzicht, de kennis (droogte en wateroverlast) en netwerk om de redeneerlijnen afgestemd te houden.
Unie van Waterschappen (UvW)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen (bestuurlijk niveau) en ondersteunt de waterschappen bij o.a. het implementeren van nieuwe richtlijnen, kennisuitwisseling en gezamenlijke programma's (vb blue deal).	Via de WWS en CWS (werkgroep en commissie watersystemen) bestuurlijke afspraken over het borgen van Slim WM voor de waterschappen. Bijvoorbeeld: De waterschappen zorgen voor doorwerking van wat in het NWP staat over Slim WM. Voor RWS is het beheerdeel van het NWP bindend.
Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)	Ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert kennis die waterbeheerders nodig hebben om hun taken en ambities op het gebied van waterbeheer goed uit te voeren.	Kennis organisatie, zou benut kunnen worden voor specifieke landelijke kennisvragen Slim WM. Maar ook marktpartijen en andere partijen (zoals Deltares) kunnen dan in beeld zijn.
.....		

² Gaat om de landelijk RWS-onderdelen: CIV, WVL en VWM met netwerkcentrum Watermanagementcentrum Nederland (WMCN).